

TEISĖS AKTŲ NUOSTATŲ, RIBOJANČIŲ GALIMYBĘ UŽSIIMTI REGLAMENTUOJAMA PROFESIJA AR JA VERSTIS, PROPORCINGUMO VERTINIMO ATLIKIMO FORMA

Nurodykite vertinamą nuostatą, ribojančią galimybę užsiimti atitinkama reglamentuojama profesija (toliau – Nuostata) ir, jei yra, esamo teisinio reguliavimo nuostatą, kuri yra keičiama:	Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 29¹ straipsnio pakeitimas Pakeisti 29 ¹ straipsnio 1 dalies 6 punktą ir jį išdėstyti taip: „6) turėti teisę vairuoti A, B ir C kategorijų transporto priemones B kategorijos transporto priemonę, taip pat teisę vairuoti tikrinamos transporto priemonės kategoriją, jeigu privalomosios techninės apžiūros metu techninės apžiūros kontrolierius vairuos tikrinamą transporto priemonę. “
Nurodykite reglamentuojamą profesiją, dėl kurios yra svarstoma priimti atitinkamą Nuostatą:	Techninės apžiūros kontrolieriai.
Nurodykite, kokiomis svarbiomis bendrojo intereso priežastimis yra grindžiama vertinama Nuostata¹:	Transporto sauga.
Nurodykite, ar vertinama Nuostata nėra grindžiama išskirtinai ekonominėmis ar administracinėmis priežastimis²:	Grindžiamas administracinėmis priežastimis.

¹ **Svarbiomis bendrojo intereso priežastimis** yra laikomos tokios priežastys kaip viešoji politika, viešasis saugumas, visuomenės sveikata, socialinės apsaugos sistemos finansinės pusiausvyros išsaugojimas, vartotojų, paslaugų gavėjų ir darbuotojų apsauga, tinkamo teisingumo vykdymo užtikrinimas, prekybos sandorių sąžiningumo užtikrinimas, kova su nusikalstamumu ir sukčiavimu, mokesčių slėpimo ir vengimo prevencija bei fiskalinės priežiūros veiksmingumo užtikrinimas, transporto sauga, aplinkos ir miesto aplinkos apsauga, gyvūnų sveikata, intelektinė nuosavybė, nacionalinio istorinio ir meninio paveldo apsauga ir išsaugojimas, socialinės politikos ir kultūros politikos tikslai ir kitos svarbios bendrojo intereso priežastys;

Pažymėtina, kad sąvokos „viešoji politika“, „visuomenės saugumas“ ir „visuomenės sveikata“ yra Europos Sąjungos teisės sąvokos, tiesiogiai kylančios iš Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 52 straipsnio. Šias sąvokas Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (ESTT) nuosekliai aiškino siaurąja prasme, tai reiškia, kad turi kilti reali ir rimta grėsmė pagrindiniam visuomenės interesui, o valstybė, kuri remiasi šiais viešojo intereso tikslais, turi parodyti su tuo susijusią riziką (Žr. ESTT 2006 m. gruodžio 14 d. sprendimą byloje C-257/05, 25 punktą).

² Pažymėtina, kad pagal nusistovėjusią ESTT praktiką išskirtinai ekonominės priežastys, būtent nacionalinės ekonomikos skatinimas, kenkiant pagrindinėms laisvėms, ir išskirtinai administracinės priežastys, tokios kaip kontrolės atlikimas ar statistikos rinkimas, negali būti svarbiomis bendrojo intereso priežastimis.

<p><i>Nurodykite, ar vertinama Nuostata nėra nei tiesiogiai, nei netiesiogiai diskriminuojanti dėl pilietybės ar gyvenamosios vietos ir pagrįskite savo teiginį:</i></p>	<p>Nuostata nediskriminuojanti dėl pilietybės ar gyvenamosios vietos.</p>
<p><i>Pagal toliau nurodytus kriterijus įvertinkite, kaip siūloma Nuostata atitinka proporcingumo principą:</i></p>	
<p>1. Profesinė veikla keliamą riziką asmenims, gaunantiems paslaugas, vartotojams, kitiems asmenims, užsiimantiems reglamentuojama profesija, ar trečiosiomis šalims ir ar ši rizika nuostatomis šalinama kaip panašiose veiklos srityse.</p> <p><i>Kokia yra rizika, kurią siekiama sumažinti, ar nauda, kurią siekiama maksimaliai padidinti taikoma Nuostata, siekiant viešojo intereso tikslų? Kaip Nuostata veikia siekiant šių tikslų?</i></p> <p><i>Nuostata turėtų veiksmingai prisidėti siekiant užsibrėžto tikslo. Turi būti aiškiai nurodyta konkreti rizika ar nauda, kurią siekiama sumažinti arba padidinti siūloma Nuostata. Turi būti paaiškinta, koku būdu ir kiek konkrečiai Nuostata pasiekiamas konkretus (-ūs) tikslas (-ai).</i></p> <p><i>Jei įmanoma, pateikta analizė turėtų būti pagrįsta faktais, kurie gali parodyti, kad iš tiesų yra atitinkama rizika ir kad Nuostata galėtų sušvelninti šią riziką.</i></p> <p><u>Pastaba:</u> vien bendrų teiginių, kad Nuostata yra naudinga paslaugų kokybei ar vartotojų apsaugai, nepakanka. Jei įmanoma, teiginiai turėtų būti patvirtinti išsamia analize.</p>	<p>Siūloma nuostata tiesiogiai šalina fizinių incidentų riziką techninės apžiūros metu, užtikrindama, kad transporto priemonę valdantis asmuo turi tam reikiamą kvalifikaciją (atitinkamą kategoriją). Taip pat siekiama viešojo intereso tikslo – mažinti nepagrįstus profesinius barjerus. Nuostata yra proporcinga, nes reikalavimą turėti specialiąją kategoriją susieja ne su pačiu „kontrolieriaus statusu“, o su faktiškai atliekamu veiksmu (vairavimu). Tai leidžia efektyviau naudoti žmogiškuosius išteklius nemažinant eismo saugumo standartų. Galiojantis reikalavimas (A+B+C visiems) yra vertinamas kaip perteklinis reglamentavimas. Praktika rodo, kad didelė dalis kontrolierių dirba tik su lengvosiomis transporto priemonėmis, todėl prievolė turėti, pvz., A, B, C kategorijas neprisidėjo prie saugumo didinimo šioje specifinėje darbo grandyje, o tik kūrė dirbtinį specialistų trūkumą. Nuostata „jeigu kontrolierius vairuos“ tiesiogiai užkerta kelią teisinei spragai, kai asmuo be teisių galėtų valdyti transporto priemones, tačiau kartu nebaudžia tų, kurie tos transporto priemonės nevairuoja.</p>

2. Kituose teisės aktuose nustatytus reikalavimus, susijusius su svarbių bendrojo intereso priežasčių apsauga, ir jų pakankumą iškeltam tikslui pasiekti.

Paaiškinkite, ar ir kaip vertinate, ar galiojančios specifinio ar bendro pobūdžio taisyklės (pvz., produktų saugos įstatymai, vartotojų apsaugos įstatymai, baudos / baudžiamosios sankcijos už neteisėtą profesinės veiklos vykdymą) yra nepakankamos siekiant apsaugoti siekiamą viešojo intereso tikslą?

Nuostata turėtų būti laikoma būtina tik tada, kai esamos nuostatos (tokios, kaip produktų saugos įstatymai ar vartotojų apsaugos įstatymai) negali būti laikomos tinkamomis ar tikrai veiksmingomis siekiamam tikslui pasiekti.

3. Nuostatos tinkamumą siekiamam tikslui ir ar ja to tikslo siekiama nuosekliai ir sistemingai, taip pat ar ji padeda šalinti nustatytą riziką taip, kaip panašiose veiklos srityse.

Ką siūloma Nuostata siekiama apsaugoti (kas yra paslaugos gavėjai: vartotojai, pacientai, profesijos atstovai)?

Trečiosios šalys (ar profesinė veikla turi įtakos ne tik tiems, kurie moka už tokią paslaugą / ją gauna)?

Ar vertinate ir kaip vertinate, ar tikslo siekiama nuosekliai ir sistemingai?

Ar buvo vertinamos panašios veiklos, ar panašūs sektoriai ir ten esanti rizika ir kaip su ja tvarkomasi (ar panaši rizika, susijusi su tam tikra veikla, šalinama panašiu būdu, atsižvelgiant į tos pačios profesijos veiklą arba į kitą susijusią veiklą ar profesijas)?

Specifinė nuostata yra laikoma būtina, nes bendrieji teisės aktai neužtikrina objektyvaus kvalifikacijos patikrinimo mechanizmo (kurį suteikia valstybinis vairavimo egzaminas ir pažymėjimas). Tačiau keičiama Nuostata (atsisakant perteklinių A ir C kategorijų visiems) kaip tik subalansuoja šį poreikį: ji palieka reguliavimą tik ten, kur rizika yra reali (kai kontrolierius faktiškai vairuoja), taip pašalindama anksčiau egzistavusį disproporcingumą.

B kategorija paliekama kaip bazinis standartas (visuotinai pripažintas minimalus saugaus elgesio kelyje įrodymas), o papildomos kategorijos reikalavimas atsiranda tik esant faktiniam poreikiui. Tokiu būdu siekiama saugumo, bet kartu aktyviai mažinama reguliavimo našta ten, kur ji nėra būtina.

Tiesiogiai saugomas vartotojų turtas (transporto priemonės). Užtikrinama, kad asmuo, valdantis kliento turtą techninės apžiūros (TA) metu, turi tam reikiamą valstybinę kvalifikacijos patvirtinimą (vairuotojo pažymėjimą), taip sumažinant žalos turtui riziką. Nuostata saugo pačius kontrolierius nuo profesinės rizikos ir teisinės atsakomybės. Reikalavimas turėti atitinkamą kategoriją tik tada, kai vairuojama, leidžia išvengti situacijų, kai asmuo be įgūdžių būtų spaudžiamas atlikti veiksmus, kuriems nėra pasirengęs. Taip pat saugomi kiti TA stotyje esantys asmenys (kiti klientai, pėstieji, darbuotojai). Transporto priemonės judėjimas uždaroje TA stoties erdvėje sukelia padidintą pavojų aplinkiniams, todėl vairuotojo kompetencija yra kritinė.

Galiojantis reikalavimas (turėti A, B ir C kategorijas nepriklausomai nuo darbo pobūdžio) buvo nenuoseklus, nes vertė asmenis įgyti kvalifikaciją, kurios jie niekada nenaudoja. Nuostatos redakcija sistemingai susieja **atsakomybę su veiksmu**: jei kontrolierius atlieka vairavimo veiksmą – jis privalo turėti kategoriją; jei kontrolierius tik vertina techninius parametrus nevairuodamas – papildoma kategorija jam nebūtina. Tai atitinka bendrąją loginę seką: teisė vairuoti suteikiama tam, kas vairuoja.

Mechanikams, kurie atlieka bandomuosius važiavimus, galioja tas pats principas – jie privalo turėti tos kategorijos teises, kurios transporto priemonę vairuoja. Jei mechanikas tik

<p><i>Siekiant atitikti proporcingumo principo reikalavimą, Nuostata turėtų būti tinkama ir pakankama užtikrinti, kad būtų pasiektas tikslas.</i></p> <p><i>Nuostata turėtų būti laikoma tinkama norimam tikslui pasiekti tik tuo atveju, jei ji iš tikrųjų atspindi siekį nuosekliai ir sistemingai pasiekti tą tikslą (be prieštaravimų ar nenuoseklumo), pavyzdžiui, kai panaši rizika, susijusi su tam tikra veikla, yra sprendžiama panašiu būdu.</i></p>	<p>remontuoja variklį jo nepajudindamas iš vietos, specifinė kategorija nėra reikalaujama. Vairavimo instruktoriams reikalavimai kategorijoms yra griežtai susieti su transporto priemonės tipu, kuria jie moko važiuoti. Vairuotojai-ekspeditoriai privalo turėti kategorijas tik toms priemonėms, kurias faktiškai valdo.</p> <p>Panaši rizika (transporto priemonės valdymas trečiųjų asmenų ar darbuotojų rankose) visuose paminėtuose sektoriuose šalinama identišškai – reikalaujant atitinkamos kategorijos vairuotojo pažymėjimo. Naujoji SEAKĮ nuostata panaikina anksčiau buvusį išskirtinumą (kai iš TA kontrolierių buvo reikalaujama daugiau nei iš kitų panašių profesijų atstovų), todėl ji tampa sisteminga ir proporcinga bendrosios rinkos logikai.</p>
<p>4. Poveikį laisvam asmenų ir paslaugų judėjimui Europos Sąjungoje, vartotojų pasirinkimo galimybėms ir teikiamų paslaugų kokybei.</p> <p><i>Ar įvertinote Nuostatos poveikį konkurencijos laipsniui rinkoje?</i></p> <p><i>Ar įvertinote Nuostatos poveikį paslaugų kokybei?</i></p> <p><i>Ar įvertinote Nuostatos poveikį vartotojų pasirinkimui?</i></p> <p><i>Ar įvertinote Nuostatos poveikį poveikiui laisvam asmenų ir paslaugų judėjimui Sąjungoje?</i></p> <p><i>Nuostata turėtų būti atsižvelgta į pagrindinį reguliavimo poveikį paslaugų vartotojams. Nors vartotojų apsauga ir profesinės veiklos kokybės užtikrinimas teoriškai galėtų būti naudojami pateisinant daugelį priemonių (visada, jei analizė yra pagrįsta faktais ir yra pakankamai gili), kiti aspektai, pavyzdžiui, reguliavimo poveikis kainoms, konkurencingumas, vartotojų pasirinkimas ar laisvas judėjimas, galėtų tai atsverti.</i></p> <p><i>Pavyzdžiui, reguliuojant priskirtas veiklas, kurioms taikomi specialūs kvalifikacijos reikalavimai, teisės akto projekto</i></p>	<p>Poveikis konkurencijos laipsniui rinkoje</p> <p>Galiojantis reikalavimas turėti A, B ir C kategorijas visiems kontrolieriams veikia kaip aukštas įėjimo į rinką barjeras. C kategorijos įgijimas reikalauja didelių finansinių ir laiko investicijų (kursai, egzaminai), kurios dažnai nebūdavo pateisinamos, jei asmuo planavo dirbti tik su lengvaisiais automobiliais. Panaikinus perteklinį reikalavimą, padidėja potencialių darbuotojų ratas. Tai skatina konkurenciją tarp techninės apžiūros (TA) stočių dėl kvalifikuotų specialistų ir leidžia lengviau užpildyti laisvas darbo vietas, kas ilgalaikėje perspektyvoje gali stabilizuoti paslaugų kainas vartotojams.</p> <p>Poveikis paslaugų kokybei ir vartotojų pasirinkimui</p> <p>Analizė rodo, kad „popierinis“ reikalavimas turėti visas kategorijas automatiškai negarantavo aukštesnės patikros kokybės. Priešingai – leidimas kontrolieriams specializuotis (pvz., tapti aukščiausio lygio B kategorijos specialistu be prievolės mokytis C kategorijos subtilybių) leidžia pasiekti geresnių rezultatų konkrečioje srityje.</p> <p>Pagrindinis teigiamas poveikis vartotojui – paslaugos prieinamumas. Trūkstant kontrolierių su visomis kategorijomis, susidarydavo eilės. Supaprastinus patekimo į profesiją sąlygas, TA stotys gali operatyviau aptarnauti klientus, trumpėja laukimo laikas, didėja vartotojų pasitenkinimas.</p> <p>Poveikis laisvam asmenų ir paslaugų judėjimui ES</p> <p>Ši Nuostata tiesiogiai gerina ES piliečių galimybes dirbti Lietuvoje. Pavyzdžiui, kitos ES šalies pilietis, turintis tik B kategoriją ir kontrolieriaus kvalifikaciją, Lietuvoje negalėjo dirbti dėl reikalavimo turėti A ir C. Dabar jo kvalifikacija bus pripažįstama lengviau, o tai atitinka Sutarties dėl ES veikimo nuostatas dėl laisvo darbuotojų judėjimo.</p>

<p><i>rengėjas negali apriboti savo analizės prielaida, kad tai automatiškai pagerins vartotojų apsaugą ir (arba) paslaugų kokybę. Be to, kvalifikacijos reikalavimai, reikalaujantys specifinių įgūdžių įgijimo, nebūtinai užtikrina aukštą proceso ar paslaugų teikimo ar net rezultatų kokybę. Taip pat reikėtų atsižvelgti į kitus aspektus, pavyzdžiui, ar toks naujas reguliavimas gali sumažinti rinkoje veikiančių paslaugų teikėjų skaičių ir ar toks paslaugų teikėjų skaičiaus sumažėjimas galėtų neigiamai paveikti paslaugų kokybę, įskaitant paslaugos prieinamumą mažiau pasiturintiems vartotojams dėl sumažėjusio paslaugų teikėjų skaičiaus.</i></p> <p><i>Galiausiai reikėtų atsižvelgti į reguliavimo poveikį laisvam judėjimui tiek išvykstančių, tiek atvykstančių specialistų paslaugų požiūriu. Teisės akto projekto rengėjas turėtų įvertinti, ar / ir kokią įtaką vertinama Nuostata turėtų tarpvalstybiniam ES mobilumui.</i></p>	<p>Panaikinas nepagrįstas reikalavimas, kuris galėjo būti vertinamas kaip netiesioginis vietinės rinkos apsaugos mechanizmas, apsunkinantis specialistų atvykimą iš šalių, kur taikomi proporcingesni (tik veikla pagrįsti) reikalavimai.</p>
<p>5. Galimybę naudoti mažiau ribojančias priemones siekiant viešojo intereso tikslo (pavyzdžiui, mažiau ribojančių priemonių, nei priskirtos veiklos rūšys³, taikymo galimybes, kai siekiama tik apsaugoti vartotojų teises, jei keliama rizika apsiriboja tik asmens, užsiimančio reglamentuojama profesija, ir vartotojo santykiais ir neturi neigiamo poveikio trečiosioms šalims).</p> <p><i>Ar svarstėte galimybę taikyti mažiau ribojančias priemones šiems tikslams pasiekti?</i></p>	<p>Siūlomas SEAKĮ pakeitimas pats savaime yra mažiau ribojanti priemonė, lyginant su dabartiniu reglamentavimu. Jis pasirinktas kaip optimalus balansas, nes:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ribojimas (reikalavimas turėti kategoriją) taikomas ne „visiems kontrolieriams visada“, o tik tiems, kurie faktiškai atlieka rizikingą veiksmą (vairuoja). Tai yra mažiausias įmanomas profesinės veiklos ribojimas, kuris vis dar eliminuoja fizinę riziką. - Nors rizika iš dalies apsiriboja specialisto ir vartotojo santykiais (turto sugadinimas), TA stoties aplinkoje visada yra trečiųjų šalių (kiti klientai, pėstieji). Todėl būtina užtikrinti fizinį saugumą per kvalifikacijos reikalavimą (vairuotojo pažymėjimą).

³ **Priskirtos veiklos rūšys** – profesinė veikla ar profesinės veiklos rūšių grupei priskiriama veikla, kurią vykdyti pagal įstatymų ar kitų teisės aktų nuostatas tiesiogiai ar netiesiogiai gali tik asmenys, užsiimančys reglamentuojama profesija ir turintys reikiamą profesinę kvalifikaciją, įskaitant atvejus, kai veikla sutampa su kitų reglamentuojamų profesijų veikla. Veiklos rūšių priskyrimas yra profesijos reglamentavimo forma. (2020 m. spalio 28 d. LR Vyriausybės nutarimu Nr. 1218 “Dėl teisės aktų projektų nuostatų, ribojančių galimybę užsiimti reglamentuojama profesija ar ja verstis, proporcingumo vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo” (toliau – Nutarimas Nr. 1218) tvarkos aprašo 3 d. 3.1 p.).

<p><i>Kai Nuostata pateisinama tik vartotojų apsauga ir kai nustatyta rizika apsiriboja specialisto ir vartotojo santykiais ir todėl neturi neigiamos įtakos trečiosioms šalims, teisės aktų projekto rengėjas turėtų įvertinti, ar jų tikslą būtų galima pasiekti mažiau ribojančiomis priemonėmis nei priskirti atitinkamas veiklas profesionalams.</i></p> <p><i>Teisės akto projekto rengėjas turėtų palyginti nagrinėjamą Nuostatą ir alternatyvias, mažiau ribojančias priemones, kurios leistų pasiekti tą patį tikslą, tačiau nustatytų mažiau apribojimų (pvz., savanoriški elgesio kodeksai, savanoriškos sertifikavimo sistemos, rengimo reglamentavimas, profesinio vardo apsauga, tik specialių vertimosi profesija būdų reglamentavimas, atsakomybės taisyklės ir kt.).</i></p>	
<p>6. Nuostatos teigiamą ar neigiamą poveikį, būtinumą ir atitiktį siekiamam tikslui, kai ji taikoma su kitais reikalavimais, jau ribojančiais galimybes užsiimti reglamentuojama profesija, tokiais kaip:</p> <p>6.1. priskirtos veiklos rūšys, saugomas profesinis vardas⁴ ar bet kokios kitos formos reglamentavimas, nustatytas reglamentuojamai profesijai;</p> <p>6.2. pareiga vykdyti tęstinį profesinį tobulinimąsi;</p> <p>6.3. atitinkamos profesinės veiklos vykdymo, etikos ar priežiūros taisyklės;</p> <p>6.4. privaloma narystė ar registracija profesinėje organizacijoje ar institucijoje, kai reikalaujama turėti tam tikrą profesinę kvalifikaciją;</p> <p>6.5. kiekybiniai apribojimai, susiję su leidimų užsiimti reglamentuojama profesija skaičiumi, nustatomu</p>	<p>Vertinant Nuostatą kartu su kitais kontrolieriams taikomais reikalavimais (pvz., privaloma kvalifikacija, LTSA atestacija, periodiniu mokymusi), nustatyta, kad ji yra būtinas ir papildantis elementas:</p> <p>Kontrolieriaus profesinis pasirengimas (teorinės žinios ir techniniai įgūdžiai) suteikia žinias, kaip tikrinti transporto priemonę, tačiau nesuteikia teisės ją vairuoti. Vairuotojo pažymėjimas (Nuostata) yra atskira, specifinė kompetencija, užtikrinanti saugų transporto priemonės judėjimą. Šie reikalavimai nesidubliuoja, o papildo vienas kitą, užtikrindami visapusišką saugumą.</p> <p>Kadangi TA įmonės privalo drausti savo veiklą, atitinkamos vairavimo kategorijos turėjimas yra kritinė sąlyga draudimo apsaugai galioti. Jei kontrolierius vairuotų priemonę neturėdamas tam teisės, draudimo bendrovės galėtų netaikyti išmokų įvykus incidentui. Tad Nuostata yra būtina teisinė prielaida kitų apsaugos priemonių (draudimo) efektyvumui.</p> <p>Vairavimo egzaminas (Regitra) tikrina asmens gebėjimą saugiai dalyvauti eisme. Kontrolieriaus kvalifikacijos egzaminas (LTSA) tikrina asmens gebėjimą nustatyti techninius trūkumus pagal ES direktyvas. Tai dvi skirtingos kompetencijų sritys.</p>

⁴ Saugomas profesinis vardas – profesinis vardas, kuriuo norint naudotis profesinėje veikloje ar profesinės veiklos rūšių grupės veikloje pagal įstatymų ar kitų teisės aktų nuostatas tiesiogiai ar netiesiogiai reikalaujama turėti profesinę kvalifikaciją, o naudojantis juo netinkamai taikomos sankcijos. Reikalavimas turėti saugomą profesinį vardą yra profesijos reglamentavimo forma (Nutarimu Nr. 1218 patvirtinto tvarkos aprašo 3 d. 3.2. p.).

mažiausiu ar didžiausiu darbuotojų, vadovų ar konkrečias profesines kvalifikacijas turinčių asmenų skaičiumi;

6.6. teisės aktuose nustatytos sąlygos dėl juridinio asmens teisinės formos, valdymo, privalomo įmonės akcijų įsigijimo, jų skaičiaus ar balsavimo teisės, kai jos susijusios su leidimu užsiimti reglamentuojama profesija;

6.7. teritoriniai apribojimai, jei valstybės administraciniuose vienetuose nustatomas skirtingas užsiėmimo reglamentuojama profesija teisinis reguliavimas;

6.8. ribojamos bendros galimybės užsiimti reglamentuojama profesija, taip pat ribojimai dėl tam tikrų veiklos rūšių nesuderinamumo;

6.9. draudimas ar kitos asmeninės ar kolektyvinės apsaugos priemonės, susijusios su profesine atsakomybe;

6.10. kalbos mokėjimo, būtino užsiimti reglamentuojama profesija, ir su juo susiję reikalavimai;

6.11. teisės aktuose nustatyti mažiausi ir (arba) didžiausi įkainiai, taikomi paslaugų gavėjui;

6.12. reikalavimai dėl reklamos turinio ar viešinimo būdo, susiję su reglamentuojama profesija.

Paaiškinkite, ar ir kaip vertinate Nuostatos poveikį kartu su kitais esamais reikalavimais? Paaiškinkite, kaip Nuostata, kartu su kitais reikalavimais prisidėtų pasiekti tą patį (-us) tikslą (-us) ir ar ji būtina. Nurodykite, ar vertinant bendrą vertinamos Nuostatos ir jau esamų nuostatų poveikį nebuvo identifikuotas dubliavimas.

Vertinant reglamentavimą kaip visumą (pagal ESTT praktiką), Nuostata sumažina bendrą ribojimų visumą:

Anksčiau kumuliacinis reikalavimas (Specifinis išsilavinimas + Stažas + LTSA egzaminas + A + B + C kategorijos) buvo laikomas neproporcingai sunkiu. Nuostata (Specifinis išsilavinimas + Stažas + LTSA egzaminas + tik reikalinga vairavimo kategorija) padaro profesiją labiau prieinamą, nemažindama paslaugos saugumo standarto. Tai tiesiogiai palengvina darbuotojų pritraukimą ir mažina administracinį barjerą specialistams iš kitų ES šalių.

<p><i>Remiantis ESTT praktika, nacionaliniai teisės aktai turėtų būti vertinami kaip visuma, atsižvelgiant į įvairias atitinkamas taisykles, kuriomis siekiama užtikrinti nurodytą tikslą.</i></p> <p><i>Teisės akto projekto rengėjas turėtų atlikti išsamų aplinkybių, kuriomis priimama ir įgyvendinama Nuostata, vertinimą ir visų pirma išnagrinėti naujų ar pakeistų Nuostatų poveikį kartu su kitais reikalavimais, ribojančiais galimybę užsiimti profesine veikla.</i></p>	
<p>7-12 kriterijai taikomi atsižvelgiant į Nuostatos turinį ir pobūdį (jei kriterijus nesusijęs su vertinama Nuostata, įrašykite „netaikoma“ ir paaiškinkite, kodėl netaikoma).</p>	
<p>7. Profesinės veiklos ar jai priskirtų veiklos rūšių apimtį ir reikalaujamą profesinę kvalifikaciją.</p> <p><i>Paaiškinkite, ar ir kaip vertinote profesijai priskirtos veiklos ir reikalaujamos profesinės kvalifikacijos ryšį (kodėl tam tikrai veiklai vykdyti reikalinga atitinkama profesinė kvalifikacija)?</i></p> <p><i>Kuo platesnė priskirtų veiklų sritis, tuo didesnė išimtinė teisė yra suteikta teikti šias paslaugas.</i></p> <p><i>Peržiūrint priskirtas veiklas reikia atsižvelgti į reikalaujamą kvalifikacijos lygį, palyginti su profesijai priskirtų užduočių sudėtingumu (kuo mažiau sudėtingos šios užduotys, tuo mažiau yra pagrindo priskirti šią veiklą). Taip pat reikėtų atsižvelgti į autonomiją ir atsakomybės lygį atliekant tas užduotis (kuo mažiau atsakomybės turi profesionalas, vykdydamas šias užduotis, tuo mažiau yra pagrindo priskirti šią veiklą konkrečiai profesijai).</i></p>	<p>Vertinant techninės apžiūros (TA) kontrolieriaus veiklą, buvo nustatyta, kad reikalaujama kvalifikacija (vairuotojo pažymėjimas) turi būti tiesiogiai proporcinga faktiškai atliekamoms užduotims:</p> <p>Transporto priemonės (ypač sunkiasvorių C kategorijos priemonių ar motociklų) valdymas uždaroje TA stoties teritorijoje ir ant diagnostinės įrangos (pvz., stabdžių stendo) yra techniškai sudėtingas veiksmas, reikalaujantis specifinių įgūdžių ir saugaus manevravimo žinių. Todėl šiai konkrečiai veiklos daliai (vairavimui) būtina atitinkama kategorija.</p> <p>Galiojantis reikalavimas visiems kontrolieriams turėti A, B ir C kategorijas buvo pripažintas neproporcingu, nes dalis kontrolierių užduočių (pvz., lengvųjų automobilių dokumentų tikrinimas, išmetamųjų dujų matavimas stacionarioje padėtyje) yra mažiau sudėtingos ir nereikalauja įgūdžių valdyti kitų kategorijų transporto priemones.</p> <p>Pakeitimu pripažįstama, kad jei kontrolierius nevairuoja tikrinamos priemonės, užduoties sudėtingumas toje srityje sumažėja tiek, kad papildoma vairavimo kvalifikacija tampa nebereikalinga. Tai leidžia išvengti nepagrįstai plačios išimtinės teisės taikymo asmenims, kurie turi visas kategorijas, ir atveria profesiją specialistams, kurių kompetencija atitinka konkrečias užduotis.</p> <p>Nuostata užtikrina, kad reikalaujamas kvalifikacijos lygis atitiktų užduočių sudėtingumą. Atsisakant reikalavimo turėti nenaudojamas kategorijas, profesinė veikla nėra „nuvertinama“, o kaip tik tampa labiau specializuota – išlaikomas saugumas ten, kur yra fizinė rizika (vairuojant). Panaikinamas dirbtinis barjeras ten, kur užduotys yra statinio</p>

	<p>pobūdžio (nevairuojant). Tokiu būdu pasiekiamas optimalus santykis tarp profesinės kvalifikacijos ir realiai vykdomos veiklos apimtys.</p>
<p>8. Atliekamų užduočių sudėtingumą ir reikalavimą, kad jų vykdytojai turėtų atitinkamą profesinę kvalifikaciją, profesinio rengimo ar patirties lygį, pobūdį ar trukmę.</p> <p><i>Ar įvertinote sąsają tarp užduočių sudėtingumo ir reikalaujamos profesinės kvalifikacijos (atsižvelgiant į reikalaujamo rengimo lygį, pobūdį ir trukmę)?</i></p>	<p>Nuostata subalansuoja reikalaujamo rengimo trukmę su realiu užduočių sudėtingumu. Atsisakoma reikalavimo investuoti į ilgalaikį ir brangų papildomą rengimą (A, C kategorijas), jei kontrolieriaus darbas nesusijęs su šiomis transporto priemonių grupėmis. Tai leidžia optimizuoti specialisto rengimo procesą, orientuojant jį į tas sritis, kurios faktiškai sudaro jo profesinės veiklos pagrindą.</p>
<p>9. Galimybę įgyti profesinę kvalifikaciją alternatyviais būdais.</p> <p><i>Ar apsvarstėte alternatyvias galimybes įgyti reikiamą profesinę kvalifikaciją (pvz., kitas rengimo galimybes arba rengimo ir profesinės patirties derinį ir pan.)?</i></p> <p><i>Kai Nuostata susijusi su kvalifikacijos reikalavimais, šis kriterijus reikalauja, kad būtų įvertintas sistemos lankstumas norint gauti reikiamus įgaliojimus. Kuo daugiau galimybių (būdų) įgyti kvalifikaciją yra, tuo mažiau ribojanti sistema būtų svarstoma.</i></p> <p><i>Nors vien dėl to, kad nėra jokių kitų būdų kvalifikacijai įgyti, Nuostata nebūtų automatiškai neproporcinga, todėl vertinant reikėtų tinkamai įvertinti šį kriterijų, atsižvelgiant į tam tikros profesijos reguliavimo kontekstą.</i></p>	<p>Nors kontrolieriaus profesija reikalauja specifinio valstybinio egzamino (LTSA), naujoji Nuostata daro sistemą mažiau ribojančia, nes susiaurina privalomų „šalutinių“ kvalifikacijų (papildomų vairavimo kategorijų) sąrašą. Tai leidžia lanksčiau derinti asmens turimą patirtį su jam priskiriamomis užduotimis, taip palengvinant patekimą į profesiją be rizikos paslaugų kokybei.</p>
<p>10. Atitinkamai profesijai priskirtų veiklos rūšių galima sutapimą su kitų profesijų veikla.</p> <p><i>Paaiškinkite, ar ir kaip vertinote galimybę dalintis priskirtomis veiklomis su kitomis profesijomis (ar priskirtomis veiklomis gali verstis kitų profesijų atstovai)?</i></p>	<p>Vertinant veiklų sutapimą, pripažįstama, kad vairavimo įgūdžiai yra horizontali kompetencija, bendra daugeliui profesijų. Atsisakius reikalavimo visiems kontrolieriams turėti visas kategorijas, pripažįstama, kad šia veiklos dalimi (vairavimu) gali verstis bet kas, turintis teisę vairuoti, o kontrolieriui paliekama jo pagrindinė specializuota funkcija – techninis vertinimas. Tai sumažina profesijos uždaramą ir geriau atspindi realią darbo rinkos situaciją.</p>

<p>11. Autonomiškumo lygį, kai reglamentuojama profesija galima užsiimti tik esant kitų kvalifikuotų asmenų priežiūrai ar atsakomybei, atsižvelgiant į teisės aktuose tai profesijai nustatytas priežiūros taisykles.</p> <p><i>Ar įvertinote savarankiškumo laipsnio svarbą užsiimant profesija, taip pat organizacinių ir priežiūros priemonių poveikį (ypač kai veikla vykdoma prižiūrint tinkamai kvalifikuotam specialistui)?</i></p>	<p>Nuostata dera su aukštu kontrolieriaus autonomijos lygiu. Ji užtikrina, kad asmuo būtų kvalifikuotas ir savarankiškas vykdydamas tas užduotis, kurios jam faktiškai priskirtos, tačiau nustato, kad papildoma (nenaudojama) kvalifikacija nedaro įtakos profesinės veiklos savarankiškumui ar kokybei.</p>
<p>12. Mokslo ir technologinę plėtrą, kuri gali sumažinti arba padidinti asmenų, užsiimančių reglamentuojama profesija, ir vartotojų turimos informacijos asimetriją.</p> <p><i>Ar atsižvelgėte į mokslo ir technologijų raidą, kuri galėtų veiksmingai sumažinti informacijos asimetriją tarp specialistų ir vartotojų?</i></p> <p><i>Ar įvertinote, kad vartotojams gali kilti sunkumų įvertinant paslaugų teikėjo turimas žinias ar kompetencijas? Kokios priemonės gali tai užtikrinti geriausiai?</i></p> <p><i>Ar įvertinote, kad techniniai pasiekimai, esanti informacija internete ar kita informacija sumažina atotrūkį tarp paslaugų teikėjo ir vartotojo?</i></p>	<p>Mokslo ir technologijų pažanga (skaitmenizacija, automatizuoti matavimai, viešos duomenų bazės) veiksmingai mažina informacijos atotrūkį tarp kontrolieriaus ir vartotojo. Kadangi pagrindinę paslaugos kokybės garantiją dabar suteikia technologinis proceso skaidrumas ir centralizuota kontrolė, reikalavimas kontrolieriams turėti papildomas, darbe nenaudojamas vairavimo kategorijas, yra laikomas morališkai pasenusiu ir neproporcingu šiuolaikiniam technologiniam lygiui.</p>
<p>Kai Nuostatos susijusios su sveikatos priežiūros sektoriaus profesijų reglamentavimu ir (arba) turi poveikį paciento saugumui, vertinant proporcingumą atsižvelgiama į tikslą užtikrinti sveikatos apsaugą.</p> <p><i>Jei profesija susijusi su sveikatos priežiūra ir turi poveikį paciento saugumui, turite pateikti informaciją, kaip</i></p>	<p>Netaikoma.</p>

<p>nustatant reikalavimus buvo atsižvelgiama į tikslą užtikrinti sveikatos apsaugą.</p>	
<p>Teisės akto projekto rengėjas įvertina atitiktį Nuostatų, susijusių su laikinai ar kartais teikiamomis paslaugomis pagal Įstatymo II dalį, proporcingumo principui, įskaitant:</p> <p>1) automatinę laikinąją registraciją arba asocijuotą (<i>pro forma</i>) narystę profesinėje organizacijoje ar institucijoje, nurodytą Reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo 8 straipsnio 1 punkte⁵;</p> <p>2) išankstinę deklaraciją, dokumentus ar kitus reikalavimus, nurodytus Reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo 9 straipsnyje;</p> <p>3) reikalavimą paslaugų teikėjui sumokėti mokestį arba atlyginti bet kokias išlaidas, susijusias su profesinės kvalifikacijos pripažinimu ar galimybe užsiimti reglamentuojama profesija.</p> <p><i>Jei siūloma nuostata turi poveikį / yra susijusi su laikinai ir kartais teikiamomis paslaugomis reikalinga įvertinti šios nuostatos atitikimą proporcingumo principui, įvertinant kokią įtaką gali turėti paslaugų teikėjui ir gavėjui laikina paslaugų teikėjo automatinė registracija / narystė profesinėje organizacijoje, išankstinė deklaracija,</i></p>	<p>Netaikoma.</p>

⁵ „Teisėtą įsisteigimą kitoje valstybėje narėje įrodęs paslaugos teikėjas atleidžiamas nuo:

1) narystės arba registracijos profesinėje organizacijoje ar institucijoje, jeigu tai privaloma asmenims, siekiantiems dirbti pagal tą pačią profesiją Lietuvos Respublikoje. Kompetentinga institucija pagal šio įstatymo 7 straipsnio 5 dalį tam tikroms profesijoms ar jų grupėms gali nustatyti automatinės laikinosios registracijos arba asocijuotos (*pro forma*) narystės tokioje profesinėje organizacijoje ar institucijoje reikalavimus. Tokios registracijos ar narystės reikalavimas negali vilkinti ar kitaip apsunkinti paslaugų teikimo ir sudaryti jokių papildomų išlaidų paslaugos teikėjui. Kompetentinga institucija nusiunčia atitinkamai profesinei organizacijai šio įstatymo 9 straipsnio 1 dalyje nurodytos deklaracijos ir, kai taikytina, šio įstatymo 9 straipsnio 2 dalyje nurodytos atnaujintos deklaracijos kopiją, jeigu profesijos susijusios su visuomenės sveikata ir sauga, kaip nurodyta šio įstatymo 9 straipsnio 8 dalyje, arba jų kvalifikacijos įrodymai automatiškai pripažįstami pagal šio įstatymo III dalies III skyrių, šio įstatymo 9 straipsnio 4 dalyje nurodytų dokumentų kopijas, ir tai sudaro automatinę laikinąją registraciją ar asocijuotą (*pro forma*) narystę“;

<p><i>pateikiami dokumentai, reikalavimai paslaugų teikėjui sumokėti mokesčių ar atlyginti kitas išlaidas, kurios yra susiję su paslaugų teikėjo profesinės kvalifikacijos pripažinimu ar galimybe užsiimti reglamentuojama profesija.</i></p>	
<p>Kiekybiniai / kokybiniai įrodymai</p> <p><i>Pateikite visą surinktą svarbią informaciją (pvz., kokybinius ir (arba) kiekybinius įrodymus) apie konkretų Nuostatos poveikį, remdamiesi, pvz., atliktomis studijomis, susijusia statistika, akademiniiais moksliniais straipsniais, apklausomis, rinkos stebėsenos ataskaitomis ir kt. Kokybiniai ir kiekybiniai įrodymai turėtų pagrįsti argumentus, pateiktus vertinant Nuostatą pagal pirmiau nurodytus kriterijus. Kiekybiniai ir kokybiniai įrodymai gali būti pateikiami ir įvertinant / analizuojant kiekvieną kriterijų atskirai. Tokiu atveju, pateikti kiekybinių ir (arba) kokybinių įrodymų atskirai nėra būtina.</i></p>	<p>Studija, susijusi statistika, akademiniai moksliniai straipsniai, apklausos, rinkos stebėsenos ataskaitos ir kt. nebuvo rengiamos / renkamos.</p>